

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 2.

V Ljubljani, torek, dne 17. julija 1917.

Leto I.

Splošna mednar. socialistična konferenca.

Pripravljalni odbor za splošno mednarodno socialistično konferenco v Stockholmu razpošilja sledeči oklic:

Proletarci vseh dežel, združite se! Tri leta traja že vojna, a nič še ne kaže, da prihaja konec konflikta. Potreba, da pravimo rešitev, sili peterburški delavski in vojaški svet, da skliče pod praporom ruske revolucije mednarodno konferenco svetovnega socializma. Ta predlog je odobril vseruski kongres delavskih in vojaških svetov in že prej ga je priporočalo mnogo socialističnih strank. Namen konference je, da združi vse sile mednarodnega proletariata za doseg miru brez aneksij in kontribucij na podlagi samoodločevanja narodov.

Da izvede to nalogo, si je zagotovila ruska delegacija sodelovanje holandsko skandinavskega odbora, ki je spojil svoje načrte z rusko iniciativo in je že preciziral mnogo vprašanj na posebnih konferencah z večino socialističnih strank. Iz delegatov ruskega in holandsko skandinavskega odbora se je sestavilo organizacijsko tajništvo, da pripravi splošno konferenco. Da se prepreči spori, je sklenilo to tajništvo, da upošteva strogo vse določbe, ki veljajo za redne kongrese internacionale glede pripustitve in glasovanja.

Delegacija vseruskega kongresa delavskih in vojaških svetov in holandsko skandinavski odbor vabijo torej na splošno konferenco vse stranke, združene v mednarodnem socialističnem tajništvu in tudi one, ki so pristopile med vojno bernskemu odboru, torej večine in manjšine, dalje vse opozi-

cijske skupine, ki so se vsled zadnjih dogodkov konstituirale kot separatistične stranke. Vabijo tudi strokovne organizacije, združene v mednarodnem strokovnem tajništvu.

Konferenca bo

15. avgusta v Stockholmu

in naslednje dni. Začasni program konference je:

1. Svetovna vojna in internacionala.
2. Mirovni program internacionale.
3. Pota in sredstva, da se udeležiti ta program in hitro konča vojna.

Organizatorji splošne konference so globoko prepričani, da mora zavézati internacionala, če hoče pospešiti konec svetovne vojne, vse socialistične stranke in strokovne organizacije na sledeče: Odpovedati sodelovanje vsaki vladi, ki noče povedati vojnih ciljev ali ki odkrito ali prikrito izraža imperialistične cilje ali se jim noče odreči.

V prepričanju, da se pridružuje Vaša organizacija tem nazorom in se obveže, da izpolni brez odlašanja in skrajšanja sklepe konference, odgovarjajoče tem načelom, Vas prosi delegacija ruskih delavskih in vojaških svetov in holandsko skandinavskega odbora, da se udeležite mednarodne socialistične konference in odpošljete svoje zastopnike.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Če želi Vaša organizacija, da se postavi na dnevni red vprašanje, ki še ni v programu konference, tedaj pošljite predlog, dopolnjen s poročilom, organizacijskemu odboru mednarodne socialistične konference, Stockholm, Uplandgatan št. 16 in sicer tako, da je pred 5. avgustom v tajništvu.

Socialistične bratske pozdrave!

Oklic je podpisan od 5 delegatov kongresa ruskih delavskih in vojaških svetov in od vseh članov in njih namestnikov holandsko skandinavskega odbora.

Znano je, da so delegatje jugoslovanske socialno demokratične stranke za stockholmsko konferenco sodrugi Kopač Jože, Kristan Anton in dr. Tuma Henrik. Naši delegatje bodo zastopali na konferenci interese slovenskega naroda in ostalih jugoslovanskih narodov v Avstriji tako, da bodo zadovoljili vsem demokratičnim in narodnostnim aspiracijam teh narodov. Za danes toliko v vednost tistim, ki so se prezgodaj razburjali in bili že vnaprej ogorčeni. Slišali so nekaj zvoniti, a niso vedeli, če naznanja zvonjenje zarjo mladega dne ali temo dolge noči in so rajše verjeli drugo, ker smatrajo socialno demokracijo še vedno za del naroda, ki stoji izven njega.

Obenem svarimo pred tem, da bi se kdo vdajal fantastičnim upom glede uspeha stockholmske konference. Uspeh konference je še popolnoma negotov. Upoštevati je treba le to, koliko nasprotujočih si teženj

LISTEK.

A. P.

Poslanec Zavrlè.

Poslanec — škega okraja, Miroslav Zavrlè, je še mlad mož, visoke in tanke rasti. Obraz mu podaljšuje pristrizena, skrbno negovana bradica rdečkaste barve. Njegove temnosive oči so vsiljive, nemirne, nekoliko preplašene, takšne da bolj odbijajo nego vabijo. Oblečen je v težko angleško blago, ki ga je prikojil krojač z estetskim okusom za ravno, visokostaso telo. Vsa njegova zunanost dokazuje, da Zavrlè ljubi modo in njeno razkošnost. Počasne in premišljene geste, z dolgo vajo priučene, te prepričujejo, da je velikodušen, velikopotezen in odločen značaj. Z rokami otesa kakor gledališki igralec, stresljaji nazaj magnene glave, nasajene na tanki, predolgi vrat, naprej strleča brada, dišeči svetlo kostanjevi lasje, dolgi, prodirljivi in pogumni pogledi — vse je preračunano na efekt, naj izraža ponos in sigurnost človeka, ki zastopa javne zadeve odločno in močito.

Zavrlè je bil še mlad, ko je njegovo ime zaslovelo v javnosti. Spočetka je bil imeniten, ker je podedoval po očetu veliko premoženje. Pozneje je našla njegova slavo-hlepnost še druga, izdatnejša sredstva, da

pride do časti, ki je z njimi razpolagala njegova okolica. Kmalu so govorili o njem moške in žene, starčki in otroci. Zbiral je doneče besede, spletal jih v govore, s katerimi se je laskal nečimurnim ljudskim željam in strastem. Demagoški nagon ga je dvignil nad množico, pridobil si je tisto površno priljubljenost, ki v njej zamašča znake in dokaze odkritega prijateljstva. Njegovo priljubljenost in popularnost je širil časopis, kričeče je hvalil njegove dobre lastnosti, njegovo veliko zmogljivost in njegov kremenit značaj. Naklonjenost posameznikov si je pridobil s tem, da jim je, s pomočjo svojega vpliva, pripomogel do malih uspehov, za kar so mu bili obvezni in hvaležni. Vsakdo v okraju je vedel, da ima Zavrlè dobro srce, da je odločen zastopnik ljudstva, zveden in učen, skratka postal je ljudski osrčevatelj. Zbral je okolo sebe pisan in živahen kolobar, ki se je kakor vrtljak okolo svoje osi vrtel okolo njega.

Tako se je začelo njegovo poslančevanje. Možgani množice so bili razgreti, ljudje so se vtopleli v fantastične sanjarije. On sam pa je sestavljal govore, ki jih je podkrepil s patosom. Ljudstvo ga je oboževalo in častilo. Toda sčasoma se je ljudsko razpoloženje prevrglo. Oglasili so se zavistniki, ki so hoteli več in vse boljše znati. Volilci niso več čitali njegovih obširnih govorov, ki jih je izrekal v zaspani zbor-

nici. Ljudje so pokazali svojo pravo naravo: Bili so malenkostni, ozkosrčni in sebični. Uporni in predrzni so zahtevali vedno več od svojega zastopnika, ki je bil vendarle odvisen od njih dobre volje in naklonjenosti. Nezadovoljnejše je krepko podpiral tudi nasprotniški časopis, ki je kričal, pikal, celo psoval, iztaknil vse, parkrat je celo vdrl v njegovo družinsko življenje. In tako so prišli težki časi nad Zavrlèta. Junaško se je branil, končno se je utrudil in je onemogel. Brez sledu se je vtopil v pozabnost.

Zavrlè sedi na stolu naslonjaču za pisalno mizo. Miza je obložena s kopicami popisanega popirja, časopisi, knjigami in brošurami. Ob mizi stoji knjižna omara, naslonjena na steno, odprta na stečaj. Po njenih predalih leže križem knjige, malo čitane, deloma še nerazrezane. Med knjigami se meša marsikaj: Škatlje s cigarami in cigaretami, lovski klobuk, okrašen s ptičjim perjem, ovenela jabolka, star turški nož... Zavrlè se nervozno giblje na stolu, levo nogo prevrže čez desno, v rokah se mu lomi velik jutranji časopis. Na malem umetno izrezljanem stojalu na desni strani mize stoji porcelanasta skodelica, imitacija japonskega izdelka, z jutranjo kavo. Poleg skodelice je raztresena kopica cigaret.

(Dalje prih.)

naj spravi konferenca v sklad! Naloga konference tudi ni, da „napravi“ mir. Njena naloga je edinole ta, da odstrani zapreke, ki vodijo do trajnega miru, da pripravi proletarijat za boj, ki smoteno in solidarno izveden, prinese mir.

Nazaj k ustavnosti!

Na sobotni seji je sprejela poslanska zbornica sledeče sklepe justičnega odseka:

1. Civilne osebe pridejo odslej le v izjemnih primerih pred vojaška sodišča in sicer le v takih krajih, kjer ne delujejo civilna sodišča vsled vojnih dogodkov na svojem uradnem mestu ali v njegovi bližini, a tudi v teh primerih ne smejo soditi vojaška sodišča o političnih deliktih, razsaljenju veličanstva, veleizdajstvu, hujskanju proti državni oblasti itd. Nagla sodba je dovoljena le pri uporabi in vojaških zločinih.

2. V imenik porotnikov se sprejemajo odslej tudi delavci in sploh osebe, ki ne plačujejo direktnih davkov. Da se prepreči samovoljna izbira porotnikov, sestavlja odslej posebna komisija porotniški imenik. Porotniki z dnevno ali tedensko mezdo, ki vsled izvrševanja porotniškega posla izgube zaslužek, dobe za vsak dan porotne seje 8 kron. Novi porotniški imeniki stopijo v veljavo od 1. julija 1918 dalje. Od 1. januarja, ko prično zopet porotna sodišča svoje delovanje, pa do 1. julija 1918 veljajo imeniki porotnikov po starem zakonu. Do 1. januarja 1918 sodijo namesto porotnih sodišč še izjemni senati, a odvzeti so jim vsi politični zločini (vleizdajstvo, hujskanje proti državni oblasti itd.) in vsi zločini, ki se kaznujejo s smrtno kaznijo. Preiskovalni zapor zaradi sumnje ubega se omeji.

3. Razsodbe izjemnih sodišč, ki bi jih bila morala pravzaprav izreči porotna sodišča in ki 7. julija 1917 še niso bila pravomočna, se razveljavijo in odkazujejo v zopetno preiskavo. Kdor je bil obsojen od vojaškega sodišča ali vsled nagle sodbe, temu se olajša in omogoči, da se še enkrat razpravlja o njegovi zadevi pred civilnim sodiščem.

Iz državnega zbora.

Zločini iz Stürgkhove dobe.

Poslanec Strižberny na seji 14. junija: Med interniranci, katerim nikdar ne povedo vzroka interniranja, so bile žene, otroci, starčki. Vključene so transportirali v ponesnaženih vozovih za živino. Ko so šli proti taborišču, so jih vojaki pretepali. Skupino 43 internirancev je postrelil na cesti oddelek honvedov. Prvi transport internirancev je prišel v Talerhof pri Gradcu. Prevzel ga je oddelek graških vojakov. Poveljujoči stotnik je govoril skrajno brezsrčno o internirancih. Posamezne internirance so pretepli do krvi in jih mučili, ko so zapuščali železniške vozove. Prve tri dni so taborili interniranci pod milim nebom. Kosec njive so omejili s štirimi koli in nihče ni smel prestopiti odkazanega prostora. Žene, dekleta in moški so spali na enem prostoru. Šele četrty dan so prepeljali internirance v hangarje, kjer so spali na golih tleh. Čez pet dni so dobili za ležišče zelo slabo slamo. Odkazani prostor je bil vse premajhen. Preobleči se ni mogel nihče, ker ni nihče razpolagal ne s perilom, ne z denarjem. Stražarji so zakrivali smrt marsikaterega izmed internirancev. Inteligentni ljudje, n. pr. duhovniki, potem tudi ženske, so morali opravljati najgnusnejša dela in s pretepanjem so jih naganjali na delo. Ko se je število internirancev tako zelo pomnožilo, da ni bilo v hangarjih nobenega prostora več, je moralo prenočevati mnogo ljudi v šotorih

pri 15 do 20 stopinj mraza. Umrljivost med dekleti in starčki je čimdalje bolj naraščala. Šele koncem novembra 1914 so zgradili vsled intervencije nekega stabnega zdravnika barake. Ko so se preselili interniranci v barake, so razkužili njihove obleke. Med razkuževanjem obleke, so čakali popolnoma nagi — med njimi tudi žene in dekleta — dostikrat po celo uro, preden so dobili obleko. V decembru 1914 je bilo 5000 internirancev. Nalezljive bolezni, zlasti pegasti legar, so zahtevale vsled pomanjkljivih zdravstvenih naprav mnogo žrtv. Vsled nalezljivih bolezni je umrlo samo v Talerhofu 1200 ljudi, na pokopališču pa je pokopanih okoli 2000 mrtvih.

Poslanec sodrug Daszynski na seji 15. junija: Vhod v Galicijo je bil vhod vislic in moritve. Nekateri pripovedujejo o 30 tisoč obešencih, drugi trdijo, da jih je bilo še enkrat toliko. Obešali so brez premisleka, ne da bi vprašali za krivdo ali nekrivdo. Izmed mnogo primerov navedem samo enega: Vaški bebec, ki se ga je hotela občina iznebiti, je bil poslan z vprego na Poljsko. Ko se je vrnil, je imel tri rublje v žepu. Nemška armada ga je prijela, našla v njegovem žepu tri rublje in ga takoj obesila...

Poslanec dr. Krek na seji 12. julija: Duševno razpoloženje beguncev se vse premalo upošteva in ne bi bili slišali opazk, da begunci nočejo delati. Pri beguncih moramo očudovati pasivno junaštvo, s katerim so prenašali vse težave. Ljudje so zdvomili nad državo, pravico, zakonom, svetom in bogom. Če upoštevamo njihovo duševno razpoloženje in slabo prehranitev, razumemo njihova dejanja. Ali je čudno, če vzame stradaljoč begunec, kar po družabnem redu ni njegova last, da se nasiti? Po zakonih božje pravičnosti je zločin na človeštvu, kdor govori v takem primeru o tatvini. Kar je na svetu, sliši človeštvu. Človeštvo je prvi lastnik, privatni lastnik je šele lastnik druge vrste. Kdo sme imenovati begunca zločinca, če stori nekaj on, ki je toliko doživel in pretrpel in obupal nad pravico, kar ni prav? Kar me pri vsej tej bedi tolaži, je veličastna zavest, da ti najubožnejši, najumazanejši ljudje tako silno in sveto ljubijo domovino. To je naše upanje za bodočnost. In poleg domovinske ljubezni ljubezen do svobode! Begunci, ki so občutili sami na sebi, kaj pomenja nesvoboda in politično suženjstvo, bodo najboljši branitelji svobode, bojevniki proti absolutizmu in zatiranju.

Tajni odlok armadnega poveljstva.

Na seji 14. julija je bilo vloženih več interpelacij zaradi tajnega odloka armadnega poveljstva. Ta odlok prepoveduje uporabo češkega, rusinskega, slovenskega, italijanskega in srbskega moštva za stražarsko službo pri taboriščih vjetnikov v zaledju; moštvo teh narodnosti je treba poslati na fronto — tako ukazuje odlok.

Politični pregled.

— Avstrija trpi na konstrukcijski napaki. V ustavnem odseku državnega zbora je podal ministrski predsednik dr. Seidler daljšo izjavo, iz katere priobčujemo sledeče: Zdi se mi, da ima vsa Avstrija občutek, da trpi vse javno življenje v Avstriji na konstrukcijski napaki. § 19 državnega osnovnega zakona govori o enakopravnosti vseh narodov. Ali nikdar nismo predelali te programne točke naše ustave. Rešiti moramo vprašanje, kako odstranimo nasprotstva, ki se le vsled tega vedno pojavljajo, ker ustava, kakor je lepa v celoti, ne upošteva posebnosti različnih narodnosti, iz katerih je

sestavljena država. Rešitev moramo dobiti le na ustavni poti. Iz lastne sile naj izdela ljudski zastopnik obliko ustave, ki omogočuje narodnostim, da žive v skupni zvezi mirno druga poleg druge. Ta rešitev pa izključuje vsako vmešavanje v ograde razmere. To delo, ki služi notranjemu miru, pa postane hkratu tudi učinkovit korak na potuk častnemu miru, ki ga hočemo ustvariti na podlagi pravičnosti, zmernosti in spravljivosti, utrjene skupnosti vseh kulturnih narodov in enotnega stremjenja, da odpravimo one razmere, ki so povzročile svetovno vojno. Tak mir želimo vsi od srca. Dotlej pa vzdržimo v trdni zvezi s fronto in zaledjem. — Radi priznavamo, da so besede ministrskega predsednika trezne in mnogo obetajoče in njegova izvajanja se lepo razlikujejo od izjav, ki smo jih slišali doslej z uradnih mest. Zdi se nam pa, da je predvsem delo vlade, da pripravi tla za ugodno rešitev ustavnega vprašanja v parlamentu in da izpametuje tiste elemente, ki se zbirajo v nemškem Nationalverbandu in ki se še vedno niso povzpeli do spoznanja, da so časi silno resni in da je za vedno minila doba nemške nadvlade v Avstriji. Če vlada tega ne stori, potem najbrže ne bo uspešnega dela.

— Avstrijski državni zbor je imel v nedeljo 15. julija zadnjo sejo. Različne korespondence poročajo, da bo imel odslej vsakih 14 dni sejo, le odseki bodo delovali nepretrgoma.

— Čehi so needini. Češki „Narod“ piše: Čehi so danes razdeljeni na dva tabora: Na tabor načelne opozicije, ki hoče, in na tabor oportunistov, ki se boje hoteti. Načelna opozicija ima skoraj ves narod za seboj; med malimi izjemami je žal večje število poslancev, več kakor je za našo stvar zdravo. Socialno demokratična „Nova doba“ zahteva nove volitve. „Večer“ ostro napada „Narodne liste“, češ da propagira politiko, ki izroča Čeha na milost in nemilost drugim narodom v Avstriji in ki popolnoma zanika češko državno pravo.

— Hrvaški sabor. Zasedanje hrvaškega sabora je pričelo 12. julija. Na prvi seji se je predstavil novi ban Mihalovich z novo vlado. V nastopnem govoru je razvil ban program vlade, ki bo hrvaški in demokratični in napovedal je najenergičnejši boj birokraciji. V imenu hrvatsko srbske koalicije je izjavil dr. Mažuranić, da bo podpisal njegova stranka vlado, enako izjavo je podal tudi grof Pejačević v imenu unionistov. Starčevićanci in kmečka stranka sta napovedali vladi oster boj v saboru in izven sabora. Budisavljević in Pribičević, ki soglašata z deklaracijo Jugoslovanskega kluba v avstrijskem parlamentu, sta se izrekla tudi proti vladi. Hrvaška socialno demokratična stranka je poslala saboru obširno spomenico, v kateri zahteva odpravo izjemnega stanja, splošno, enako in tajno volilno pravico po proporcionalnem sistemu za sabor, županijske skupščine in občinske zastope, uvedbo porotnih sodišč, odpravo smrtnih kazni in preustrojitev uprave na temelju samouprave ljudstva.

— Bethmannov naslednik je postal dr. Michaelis. Doslej je bil komisar urada za prehrano. Bethmann-Hollweg, ki je bil sam še pred nedavnim časom izjavil v nemškem državnem zboru „gorje državniku, ki ne razume znamenj časa“, je padel prav zaradi tega, ker ni razumel znamenj. Ententa poudarja vedno in vedno, da je obstoječi vladni sistem v Nemčiji zapreka trajnega miru in da je najgloblji vzrok sedanje vojne nadvlada gotovih razredov, tendence gotovih oseb v Nemčiji. Smatra nemško ljudstvo za miroljubno, a zahteva od njega, da pokaže voljo in moč za ustvaritev ugodnih pogojev trajnega miru. Teh predpogojev ni ho-

tel ustvariti Bethmann-Hollweg, ni imel moči, da izvede popolnoma novo preustrojenje notranje političnega življenja v Nemčiji in kadar je govoril o vojnih ciljih, ni imel poguma, da pove jasen, točen program. Njegov naslednik, novi državni kancler in minister za zunanje zadeve, dr. Mihaelis — prvi meščanski kancler, kar obstoji nemška država — ni politično vezan na nobeno stran. Če razumeva znamenja časa, tedaj mora postaviti ves vladni način na nove temelje. Zbrati mora ministrski zbor, odgovoren parlamentu in izvesti demokratični volilni red za pruski deželni zbor in sploh omogočiti parlamentu največjo kontrolo nad birokracijo. Predvsem pa mora postaviti jasne vojne cilje, cilje, ki se odrekajo osvojitvam na vzhodu in zahodu in stremeti po miru na podlagi sporazuma.

= Zaupanje ljudstva ali zaupanje vlade. Večina socialno demokratične državnoborske frakcije v Nemčiji je stopila v zvezo z meščanskimi strankami in se zedinila z njimi na mirovni program, ki je sledeči: Ob vstopu v četrto vojno leto izjavlja državni zbor: Kakor 4. avgusta 1914 velja še danes za nemško ljudstvo stavek: Nas ne vodi osvojevalna strast. Nemčija je prišla za orožje le zato, da brani svojo svobodo in neodvisnost in nedotakljivost svojega ozemlja. Državni zbor odklanja misel na prisilno osvojitvev ozemlja in stremi po miru s sporazumom in trajne spravljivosti narodov. S takim mirom so politična, gospodarska ali finančna nasilstva nezdružljiva. Prav tako zavrača državni zbor vse načrte, ki streme po gospodarski osamljenosti in gospodarskem uničenju narodov po vojni. Le gospodarski mir, le svoboda morja po končani vojni pripravi tla za trajno, prijateljsko sosedstvo med narodi. Državni zbor bo zahteval na podlagi teh razmotirvanj in ciljev ustvaritev mednarodne pravne organizacije. Dokler pa zavrača sovražne države tak mir in ogrožajo Nemčijo in njene zaveznike z osvojitvami in nasiljem, je nemško ljudstvo odločno pripravljeno, da neomajno vztraja pri obrambi svojih in svojih zaveznikov pravic na življenje in razvoj. Nemško ljudstvo ve, da je v svojem edinstvu nepremagljivo. Neodvisni socialni demokratje v nemškem državnem zboru — manjšina — niso pritejzvezi, ker pravijo, da ne smejo stremeti socialni demokratje po zaupanju vlade in meščanskih strank, temveč le po zaupanju ljudstva. Popolnoma prav trdijo, da si mora ljudstvo svoje pravice priboriti.

= Ali pospeši demokratizacija mir? K dogodkom v Nemčiji piše „Ruskaja Volja“, da je odvisen konec vojne od tega, če priznajo osrednje države demokratična načela. Angleške „Times“ pa javljajo, da demokratizacija nemške politike ne ustvarja novega položaja. Anglija bo vodila vojno dokler ne doseže zmage. V francoski zbornici je izjavil Painlevé na vprašanje Renauldovo, da notranji dogodki v Nemčiji ne pripuščajo upanja na pospešitev konca vojne. Francoska da ne vodi vojne za politično osvoboditev Nemčije, temveč da se jej vrnejo oropane dežele.

= V italijanski poslanski zbornici je govoril sodrug Treves za sklep hitrega miru in za mednarodno obnovev Evrope in je izrazil mnenje, da mora priboriti mednarodni proletariati mir in zato pritrjuje stockholmski konferenci. Nato je govoril radikalec Panzano. Med njegovim govorom so zaklicali socialistični poslanci: „Tudi vojaki so trudni“. Ta medklc je dal povod za boj s pestmi med poslanci. Ministrski predsednik Boselli je izjavil, da Italija ne odneha prej, dokler ni zagotovljen triumf pravic italijanske narodnostne eksistence in italijanskega rodu.

= Kitajske zmede. V teku enega tedna so imeli kitajci republiko monarhijo in zopet republiko. Sedaj javljajo iz Šangaja, da so napadli republikanci Peking. Delovali so

z arteljerijo, strojnicami in letali. Republikanci razpolagajo v Pekingu in okolici s 60.000 možmi.

Dnevne beležke.

— **Ljubljanski obč. svet** ima sejo danes ob 6. zvečer. Na dnevnem redu so različni proračuni in ureditev ceste na pokopališče k Sv. Križu. Na tajni seji sta poročila o sklepu disciplinarne komisije v neki disciplinarni zadevi dveh magistratnih uradnikov, upravnega odbora mestnega vodovoda, elektrarne in plinarne poročila o ureditvi službenega razmerja uradnikov in uslužbencev prejšnje ljubljanske delniške, sedaj mestne plinarne.

— **Naročnikom „Napreja“.** Naročniki „Napreja“ naj blagohotno oprostite, če se pojavljajo prve dni nerednosti v dostavljanju. Kdor ni prejel lista, zlasti v Ljubljani, naj se zgleda v upravnistvu, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje.

— **Nižji organi.** Vodja poljedelskega ministrstva dr. pl. Ertl je na seji državnega zbora 10. julija zapel visoko pesem o vrlih, požrtvovalnosti in junaštvu kmečkega prebivalstva. Soglašal z ministrstvom za prehrano Höferjem v tem, da je treba nastopiti proti kmečkemu prebivalstvu dobrohotno in s podukom. Če je pa bil kdaj kak kmetovalec prijet brutalno, tedaj so to zakrivali „nižji organi“. — „Slovenec“ trdi, da je dr. Ertl resničen prijatelj kmetov. Tega tudi prav nič ne prikriva, da je povsem enostranski. Menimo pa, da je triletna vojna dokazala dovolj jasno, kam smo prišli z „dobrohotnostjo“, ki se izvaja le napram velikim agrarcem. Prišli smo tako daleč, da umira na stotine ljudi od lakote. „Dobrohotnost“ je pa popolnoma odrekla napram malim kmetom in za te je veljalo načelo — brezobzirnost do skrajnosti. „Nižji organi“ so seve korajžni le proti malemu kmetu in če je nastopil kdo teh nižjih organov tudi proti velikim kmetom v spoznanju, da velja za vse enaka pravica, tedaj je moral minister seve javno grajati, da dobe agrarci zadoščenje. Gospod Ertl naj rajši zabiči vsem višjim in nižjim organom, ki imajo opravka pri organizaciji prehrane, da je glavno načelo v ustavni državi — pravičnost.

— **Za kmečko prebivalstvo.** Klerikalni poslanec profesor Jarc je predlagal v državnem zboru tole: Pri načinu, kakor se je lani uredil promet z žitom, so se pokazale sledeče napake: 1. Na glavo kmečkega prebivalstva je bilo z ozirom na težko delo in manjšo porabo mesa odmerjenega premalo žita. Se ta množina se je zmanjšala, s čimer je bila oškodovana kmetijska produkcija. 2. Prepoved, da se ne sme živine krmiti z žitom, je vzrok boleznim mlade živine in pomanjkanju masti. 3. Nižje cene kakor na Ogrskem niso krile kmetovih stroškov. 4. Promet s krmili je pomanjkljivo urejen, krmila predraga v primeri s ceno žita. 5. Seme se je dostikrat vzelo, premalo se ga pustilo ali pa prepozno poslalo, zato je ostalo dosti zemlje neobdelane. 6. Zaloge so bite dostikrat slabo oskrbovane, blago se je brez potrebe prepelovalo, mnogo pokvarilo. Zato je v posameznih okrajih preskrba zaostala. Predlagam torej: 1. Za kmečko prebivalstvo naj se določi na dan in glavo 500 gramov žita, za otroke pod 15. letom 400 gramov. Ta množina kakor tudi žito, kar ga je treba za nestalne delavce, kakor tudi semena, naj se pusti kmetu. 2. Določi naj se po posameznih deželah in okrajih, oziraje se na gospodarske razmere, koliko sme kmet žita (pozneje tudi krompirja) pokrmiti živini na dan in glavo in se mu mora to množina brezpogojno pustiti. 3. Cene naj se nastavijo žitu enako kakor na Ogrskem. Cena moke naj se ne zniža,

razven za fino moko. 4. Cena krmil naj se uredi primerno ceni žita. 5. Mlačev naj se prepusti posestnikom. Čas za mlačev naj se določi po gospodarskih razmerah. Pri razdelitvi pridelka naj se glada na to, da bo najprej vsak okraj iz lastnega pridelka oskrbljen. „Slovenec“ poročajoč o tem, piše: „Drzne zahteve socialnih demokratov v svetu za prehrano in v odseku za prehrano v državnem zboru, kjer so se izrekli zato, naj se vzame kmetu ves pridelek, enako porazdeli in naj kmet dobiva živež na karte, so vzbudile odločen odpor med kmečkimi poslanci. Po inicijetivi drž. posl. Jarca so se zbrali kmečki zastopniki vseh narodnosti in političnih struj in osnovali svoj izvršilni odbor.“ — Drzne zahteve so torej, če zahtevajo socialni demokratje enako količine živeža za vse prebivalstvo. Kaj pravi „Slov. kršč. soc. delavska zveza“ na delo poslanca Jarca?

Aprovizacija.

Pritožbe o aprovizacijskih zadevah v Ljubljani in na Kranjskem naj se pošiljajo na naše uredništvo, ki bo z osebnimi ali pismenimi intervencijami poizkušalo odpraviti nedostatke. Osebnost bo zato eden urednikov od 6 do 7 zvečer vsak dan izvzemši nedeljo na razpolago v uredništvu. (Učiteljska tiskarna I. nadstropje).

Razdelitev masti. Za vse one, ki niso doslej deležni še nobene akcije, da bi dobili mast po znižani ceni, se določa za prihodnje dni sledeči spored: V torek, dne 17. julija od 8. do 11. dopoldne stranke, ki dobivajo kruh v vojni prodajalni na Bregu, popoldne od 2. do 3., stranke, ki dobivajo kruh pri Trčku na Bregu, od 3. do 4., stranke, ki dobivajo kruh pri Zalarju na Starem trgu, od 4. do 5. stranke, ki dobivajo kruh iz konzumne prodajalnice v Zvezdi, od 5. do 6. stranke, ki dobivajo kruh pri Žabnikarju v Zvezdi; v sredo dne, 18. julija od 8. do 11. dopoldne dobe mast stranke, prejemajo kruh pri Bedenu na Tržaški cesti, popoldne od 2. do 3. oni, ki dobivajo kruh pri Jakilu na Dunajski cesti, od 3. do 4. oni, ki dobivajo kruh pri Pircu na Sv. Petra cesti, od 4. do 5. stranke, ki dobivajo kruh v vojni prodajalni v Prešernovi ulici, od 5.—6. dobe mast stranke, ki kupujejo kruh pri Godcu na Dunajski cesti. Mast se bo oddajala vselej iz skladišča mestne aprovizacije v cerkvi sv. Jožefa in sicer po 15 K kilogram. Vsaki stranki se je pri oddaji masti izkazati z rodbinsko karto, katere se je razdeljevalo pri zadnji krušni komisiji. Pri nakupu masti je predložiti masšobne karte. Na vsako osebo odpade po pol kilograma masti. Prinesti je s seboj posodo in pripraviti drobiž. One stranke, ki dobivajo mast pri mestni aprovizaciji vsaki mesec po znižani ceni in železniški uslužbenci, katere preskrbuje z mastjo železniška uprava, so od predstoječe razdelitve masti izključeni.

Kurjava. V Ljubljani in okolici se čuti silno pomanjkanje drv in premoga. Na seji mestne aprovizacije se je konstatiralo, da rabi Ljubljana vsako leto najmanj 41.000 m³ drva in 60.000 ton premoga. Od premoga se porabi polovico za industrijske namene. Na oblastnih je, da se prebivalstvu preskrbi zadostno kurjavo, drugače bo joj.

Prodaja kaše. Od srede, dne 18. julija naprej se prodaja kaša v vojni prodajalni, Gosposka ulica, in sicer na izkaznice za kašo, katere imajo stranke že v rokah. Natančnejši načrt se pravočasno objavi.

Anarhija v aprovizaciji. „Slov. Narod“ od sobote prinaša sledečo vest: „Vedno večja draginja. Glas izmed občinstva: Prebivalci Istre smejo po Kranjskem kupovati živila. Opaža se na kolodvorih trope žensk in dam, ki potujejo na Dolenjsko po živež. Plačujejo pa neverjetne cene: fižol 1 kg po

6 K, koruzno moko 1 kg po 3 K, belo pšenično moko 1 kg po 8 do 10 K, druge pridelke pa po cenah navedenim primernih. Neka gospa se je izjavila celo, da hoče plačati več kot sploh kmet zahteva ter da prej ko gladije, raje pojé vilo, hotel in kapital. Kaj naj pa kupi potem ubog siromak, ki zasluži 4 do 6 K na dan? Če bo tako šlo, taki reveži niti sirkove slame ne bodo dobili za svojo plačo. — Mi pripominjamo: V tem je videti, kako je organizacija prehrane nezadostna. Ako bi producenti oddali vse ono, kar imajo več, kot za se rabijo — tedaj vse ono, kar se od njih terja — potem ne bi mogli oni, ki gladijejo, plačevati takih cen, ker bi od svoje aprovizacije več dobili nego dobivajo doslej. Vidi pa se tudi, kaj pomeni prosta kupčija v sedanjih časih.

Obiskovalci ljubljanske vojne kuhinje bi radi izvedeli, če so odslej varni pred dogodki, kakršni so se izvršili pred dvema tednoma. Ne da bi bil kdo prej obveščen, je naenkrat prenehala vojna kuhinja s svojim obratom za dva dni. Kdo je pravzaprav gospodar v tej kuhinji: Ali magistrat, ali gospa Carmanova.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 16. julija. (Kor. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

V Gozdnatih Karpatih in južno od Dnjestra smo zavrnilo sunke sovražnih izvidnih oddelkov.

Sicer niti na vzhodu niti na albanski fronti posebnih dogodkov.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Pri Jamljah se je ponesrečilo več italijanskih delnih napadov.

Šef generalnega štaba.

* * *

DOGODKI NA MORJU.

Neki naš podmorski čoln (poveljnik poročnik linijske ladje v Trapp) je 8. t. m. eno uro uspešno obstreljeval vojaške naprave v Dorni v Severni Afriki. Ogenj sovražnih baterij na kopnem je ostal brezuspešen.

Brodogradno poveljništvo.

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 16. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavorskega.

Včeraj zjutraj so poskusili Angleži v trikratnem napadu zavzeti nazaj pri Lom-

bartzyde izgubljeno pozicijo. Vedno smo jih z izgubami zavrtili. Cez dan zmerni ogenj je narasel zvečer tako ob obali, kakor tudi od Ysere do Lyse do močnega artiljerijskega boja, ki je ostal tudi po noči živahen. Od kanala La Basse tja do južnega brega Scarpe je bil v zadnjih dnevih urah streljanje stopnjevano.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Severozapadno od Lensa in pri Fresnoy smo zavrtili močne angleške izvidne oddelke. V silnih, toda brezuspešnih napadih so se trudili Francozi vzeti nazaj od nas južno od Courteconna zavzete pozicije. Tu, kakor pri ponesrečenih napadih južno od pristave La Bovelie so imeli težke izgube. Tudi severovzhodno od Silleryja v dolini Veste se je aonesrečil povračni sunek.

V zapadni Champagni je bilo ob koncu ponočnih bojov ostalo nekaj naših prednjih jarkov v rokah sovražnika. Dočim ob Visoki gori zvečer zopet nazaj zavzetih jarkov ni, smo mogli trajno držati, smo ob gori Pöhl po ljutem bližinskem boju zopet dospeli do svoje stare črte. Z obeh bojišč smo pripeljali nazaj večje število vjetih in nekaj strojnih pušk.

Z malimi presledki po noči je trajalo živahno streljanje na zapadnem bregu Mose.

Armada fronta generalfeldmarsala vojvode Albrehta Würtemberškega.

Živahno artiljerijsko delovanje med Moso in Moslo, kjer je imelo 14. t. m. izvidno delovanje pri Remenauvillu dober uspeh, ker smo pripeljali nazaj mnogo vjetih.

VZHODNO BOJIŠČE.

Med Vzhodnim morjem in Karpati živahno bojno delovanje samo pri Rigi in južno od Dvinska.

V Gozdnatih Karpatih smo pregnali več ruskih štrafunskih oddelkov.

V romunski ravnini se je ogenj zvečer v nekaterih odsekih ojačil. V ustju Donave so bolgarske varstvene čete predvčerajšnjem s protisunkom zavrtili ruski napad.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Položaj je neizpremenjen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Mati.

Zanimiv roman iz delavskega življenja.

Spisal M. Gorki.

Cena izvodu je 4 K, po pošti 20 v več.

Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega lista.

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljše aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmerna majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

že s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
na Starem trgu št. 11.

Pozor, južni in državni železničarji! Na različna vprašanja železničarjev javljamo, da smo izvedeli na pristojnem mestu sledeče glede njihove aprovizacije: Železničarji pri težkem delu — strojno osobje in osobje vozne službe — ima pravico do 9 kg moke na mesec; železničarji pri srednje težkem delu do 7 in pol kg moke na mesec; uradniki in ostali ter svojci železničarjev do 5 kg moke na mesec. Vsa aprovizacijska mesta za železničarje so dobivala doslej natančno toliko moke, kolikor gre vsakemu. Ker pa doslej noben železničar ni dobil predpisano količino moke, je očitno, da so bili grdo ogoljufani!

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poročitvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

ima že doslej najboljše reference.